

در قلمرو اندیشه

امام موسی صدر

۱۳۹۱

نای و نی

جستارهایی درباره

اسلام، انسان، لبنان، مقاومت

به اهتمام و ترجمه علی حجتی کرمانی

موسسه فرهنگی تحقیقاتی امام موسی صدر

IMAM MOUSSA SADR CULTURAL & RESEARCH INSTITUTE

تهران، ۱۳۹۱

نای و نسی (جستارهایی درباره اسلام، انسان، لبنان، مقاومت) - قلمرو اندیشه امام موسی صدر

۱

مؤلف: امام موسی صدر

ترجمه: علی حجتی کرمانی

بازبینی ترجمه: حورا صدر

ویراستار: مهدی فرخیان

نمایه‌ساز: سمیه فرجی

صفحه‌آرایی: نرگس عباسپور

مدیر فنی چاپ: حمیدرضا دمیرچی

چاپ و صحافی: نانا

چاپ اول: ۱۳۸۳

چاپ دوم: ۱۳۹۱

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

شابک: ۸-۰۰-۱۶۶-۹۶۴-۹۶۴

بها: ۱۴۰۰۰۰ ریال

همه حقوق محفوظ است

موسسه فرهنگی تحقیقاتی امام موسی صدر

IMAM MUSI SADE CULTURAL & RESEARCH INSTITUTE

تهران، میدان هفت تیر، کوچه شریعتی، شماره ۱۰، تلفن: ۸۸۴۹۴۱۶۲

www.imamsadr.ir

سرشناسه	صدر، موسی، ۱۳۰۷ -
عنوان و نام پدیدآور	نای و نسی / امام موسی صدر؛ به اهتمام و ترجمه علی حجتی کرمانی
مشخصات نشر	تهران: موسسه فرهنگی تحقیقاتی امام موسی صدر، ۱۳۸۳
مشخصات ظاهری	۴۵۰ ص.
فروست	در قلمرو اندیشه امام موسی صدر: ۱.
شابک	۹۶۴-۹۶۱۶۶-۰۰-۸-۱۴۰۰۰۰ (ریال)
وضعیت فهرست نویسی	فیپا
یادداشت	نمایه.
موضوع	-- پیام‌ها و سخنرانی‌ها
موضوع	شیعه -- لبنان
موضوع	اسلام -- قرن ۲۰م
موضوع	لبنان -- سیاست و حکومت -- ۱۹۷۵ - ۱۹۹۰م.
شناسه‌افزوده	حجتی کرمانی، علی، ۱۳۱۶-۱۳۷۹، گردآورنده و مترجم
شناسه‌افزوده	برخی سخنرانی‌ها، مقالات، مصاحبه‌ها و بیانیه‌های امام موسی صدر
رده بندی کنگره	۲۴ن ص/۷/۲۲۳۳ ۱۳۸۳
رده بندی دیویی	۲۹۷/۴۸۲
شماره کتابشناسی ملی	۴۲۰۷۷-۸۳م

فهرست مطالب

۷	یادداشت ناشر بر چاپ دوم
۹	یادداشت ناشر بر چاپ اول

۱۳	فصل اول
۱۵	اسلام
۴۵	ذوق و ابتکار در دعوت
۷۱	اسلام و کرامت انسان
۱۰۱	اسلام و فرهنگ قرن بیستم
۱۴۱	اسلام و مشکل اختلاف طبقاتی
۱۶۱	دین و علم
۱۸۵	با هانری کربن، خاورشناس بزرگ
۲۱۷	تشیع و دغدغه‌های انسان معاصر
۲۲۷	دیدار با امام موسی صدر
۲۴۱	علیؑ موحد بود و بس
۲۶۵	زهراتۃ فصلی از کتاب رسالت
۳۰۰	ضرورت تجدیدنظر در شیوه‌های تبلیغ

۳۲۴	فصل دوم
۳۲۶	غایب حاضر
۳۳۰	شیعیان در لبنان

۳۴۱	 انسان: کوشش و دهش
۳۴۷	 تشکیلات شیعیان
۳۵۳	 فرق، دریچه‌های تمدن
۳۵۹	 درد مشترک
۳۶۳	 فساد، خطرناک‌ترین دشمن
۳۷۵	 دانش و ایمان
۳۷۹	 دربارهٔ فرقه‌گرایی
۳۸۳	 ساختن جامعه
۳۸۹	 در راه وحدت مسلمانان
۳۹۷	 در اندیشهٔ لبنان
۴۰۱	 شادمانی مؤمن

۴۰۷	 فصل سوم
۴۰۹	 ضرورت موضع‌گیری تاریخی
۴۱۷	 مقاومت فلسطین از دیدگاه دین
۴۲۷	 به آتش کشیدن مسجدالاقصی
۴۳۳	 قلمرو اضطراب
۴۳۷	 اصالت میهن‌دوستی
۴۴۵	 نمایهٔ موضوعی

یادداشت ناشر بر چاپ دوم

اینک چاپ دوم کتاب نای و بی در قطع و اندازه جدید و هماهنگ با طراحی جدید مجموعه «در قلمرو اندیشه امام موسی صدر» پیش روی شماست.

در این چاپ تمام مطالب یکبار دیگر با دقت بازبینی و تکمیل و ویرایش و با متن عربی مقابله شده است. سخنرانی «علی موحد بود و بس» به لطف برادر گرانقدر جناب آقای بنی کاظمی کامل شده است. ایشان اصل نوار ریل سخنرانی امام موسی صدر را در تیمچه بازار کاشان که در سال ۱۳۵۰ ایراد شده است، در اختیار ما گذاشته‌اند. انصافاً باید دقت و هوشمندی ایشان را در حفظ سلامت نوار سخنرانی مذکور طی چهار دهه تحسین کرد.

همچنان که همواره اعلام کرده‌ایم چشم به راه دریافت راهنمایی‌ها و نقد و نظرهای دانشوران و اندیشمندان گرانمایه هستیم که هر پیشنهاد و انتقادی چراغ راه ماست. نیز از همه کسانی که سندی اعم از نوار و نامه و دست‌نوشته و عکس و نظایر آن، از امام موسی صدر دارند، تقاضا می‌کنیم که تصویر یا اصل آن را در اختیار ما قرار دهند و ما را در ارتقای کیفیت و دقت تحقیقاتمان یاری فرمایند.

نیز، باید به خواننده کتاب یادآور شویم که جای نمای فهرست

موضوعی کتاب براساس شماره‌بندی‌های متن کتاب است و اعداد سیاه نشان‌دهنده شماره آیات است.

در پایان سپاسگزار سرکار خانم طیبه ولی‌بغدادی و سرکار خانم زهرا بهرمن هستیم که برای چاپ این کتاب همکاری و همراهی ثمربخش داشته‌اند.

مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی

امام موسی صدر

www.ketab.ir

یادداشت ناشر بر چاپ اول

مجموعه‌ای که پیش رو دارید شامل برخی از سخنرانی‌ها و مقالات و مصاحبه‌ها و بیانیه‌هایی است که از زمان استقرار امام موسی صدر در لبنان تا نخستین سال تأسیس مجلس اعلای شیعیان ارائه یا صادر شده است. فصل اول این مجموعه به اصول عقاید، جهان‌بینی، ارزش‌ها و اخلاق و تاریخ اسلامی اختصاص یافته است. مخاطبان موضوعات این فصل گاهی شیعیان در مساجد، گاهی مسیحیان در کلیسا، زمانی مسلمانان و غیر ایشان در محافل علمی و دانشگاهی لبنان یا دیگر کشورهای عربی و اروپایی بوده‌اند. تنوع یا اختلاف فرهنگی مخاطبان و حتی تفاوت سنی و اقلیمی و دینی آنان هیچ‌گاه عامل گسیختگی وحدت و یکپارچگی اندیشه امام موسی صدر در بیان آموزه‌های اسلام نشده است، و در کلام ایشان هیچ‌گونه تنازلی از اصول معرفتی و مبانی دین یافت نمی‌شود. به تعبیر دیگر، اسلامی که در مسجد یا محافل دینی شیعیان ارائه می‌شود با آنچه در دانشگاه‌های اروپا یا کلیساهای لبنان مطرح می‌گردد، یگانگی و مطابقت کامل دارد. اختلاف مکان‌ها و مناسبت‌ها فقط موجب بسط یا تلخیص

آگاهانه و هدفمند جنبه‌ها و یا تأکید بر مفهوم یا ارزش یا دیدگاه ویژه‌ای از مکتب اسلام یا مذهب شیعه شده است. از این نظر، این مجموعه در مقایسه با آثار سایر متفکران و علمای اسلامی بی‌ظیر است. این مجموعه و سایر آثار امام صدر، که تاکنون انتشار یافته و در آینده نزدیک منتشر می‌گردد، بر روی هم، می‌تواند یک مجموعه یا فرهنگی از اسلام‌شناسی تلقی گردد.

اگر یکی از دو تفاوت اصلی مذهب شیعه با اهل سنت ولایت است، چگونه می‌توان جامعه‌ای را بر اساس ولایت امامان معصوم و آموزه‌های ایشان برپا ساخت، اداره کرد، و سامان بخشید و توسعه داد - به ویژه پس از فقدان نبی اکرم و در غیبت آخرین امام و ولی اعظم و در هنگامه سختی روزگار و گرفتاری مردمان؟

بخش دوم این کتاب گزارشی است از چنین تجربه‌ای، البته نه درباره ورود اسلام به سرزمینی و تشکیل امت آن برای نخستین بار، بلکه برای احیای هویت، حرکت و شخصیت شیعیان در لبنان. این بخش روش کار امام را که از صورت لبنان شروع شده و، سپس، به تمام مناطق شیعه‌نشین لبنان گسترش یافته، تشریح می‌کند. خصوصیت مهم این روش برای تغییر و تحول جامعه شیعیان آن است که، به‌رغم تنوع فرقه‌های مذهبی در لبنان، این توسعه اجتماعی-اسلامی شیعی، به موازات همبستگی با سایر مذاهب و همکاری با دیگر ادیان و اتحاد با همه شهروندان لبنان، و نیز همدردی با همسایگان و بسیج نیروهای ملی و منطقه‌ای برای مبارزه با دشمن مشترک، اسرائیل غاصب، همراه است. آشنایی کامل با چگونگی ایجاد تحول اسلامی و شناخت روش امام و تجربه شیعیان لبنان نیازمند مراجعه به سایر آثار منتشرشده از ایشان و اطلاع از اقدامات و مؤسسات و تشکیلات شکل گرفته

پس از تأسیس مجلس اعلای شیعیان نیز هست. مطالب این بخش، حداقل، آنچه را در صورت انجام گرفته یا از آن شروع شده، نمایان می‌سازد و برای کاوشگری که تحولات و توسعه اجتماعی را بر اساس فرهنگ اسلامی جستجو می‌کند، راهکارها و شیوه‌های ارزشمندی ارائه می‌دهد.

یک اقلیت اسلامی چگونه می‌تواند با غیرمسلمانان همزیستی و روابط اجتماعی برقرار کند و با ایشان و بهره‌مندی از ظرفیت‌ها و تجربه‌هایشان به تعقیب اهداف مشترک و کسب منافع ملی بپردازد و، در عین حال، نه تنها اصالت خود را حفظ کند بلکه در میان آن اعتبار و حرکت و تشخیص یابد. بخش دوم این مجموعه روایتگر و روشنگر روش رهبری و نحوه تعامل رهبر شیعیان با سایر فرقه‌ها و رفتار ایشان به مثابه شهروندی لبنانی است. در این پیوند، از یک سو روشنگری‌ها، مشارکت‌ها، ارتباطات و مجموعه برنامه‌هایی را که برای رشد جامعه لبنانی و انتخاب اهداف مشترک و آرمان‌های واحد صورت گرفته می‌بینیم و، از سوی دیگر، با تشکیلات و تأسیساتی که برای ارتقای همه‌جانبه شیعیان و با توافق و تأیید سایر شهروندان لبنانی ایجاد شده است، آشنا می‌شویم. این قسمت نیز، مانند بخش نخست، برای نشان دادن و ترسیم کلیت نحوه تعایش و تعامل شیعیان با دیگران برای دستیابی به اهداف مشترک و نیل به وحدت و یکپارچگی کافی نیست و باید با سایر آثار مشابه منتشرشده از امام صدر همراه و مطالعه گردد.

قسمت آخر (فصل سوم) این مجموعه به معرفی دشمن مشترک و تمهیدات جمعی و ملی و فراملیتی می‌پردازد که برای مبارزه با اسرائیل و حمایت از ملت مظلوم فلسطین صورت گرفته است. این اقدامات، پس از تأسیس مجلس اعلای شیعیان و آغاز

حملات اسرائیل به جنوب لبنان شدت بیشتر و ماهیت جدیدی به خود گرفت و به سبب اعتماد قاطبه ملت لبنان به امام، نقش و موقعیت خاصی برای رهبری ایشان در راه مبارزه با تجاوزگران و اشغالگران و دفاع از شیعیان جنوب لبنان، که در معرض حملات دائمی اسرائیل قرار گرفته بودند، فراهم آورد. به لطف خداوند متعال شرح این اقدامات و فعالیت‌ها نیز به زودی منتشر می‌گردد.

امید است که این مجموعه به شناسایی ابعاد یک نهضت و حرکت اسلامی - اجتماعی که امام موسی صدر از لبنان آغاز کرد و تاکنون به بسیاری از نقاط جهان اسلام کشیده شده، کمک کند.

در این مجال شایسته است که یاد و خاطره دانشمند فقید، مرحوم حجت‌الاسلام والمسلمین علی حجتی کرمانی، که در سال‌های آخر عمر پر برکت خویش، به رغم ابتلا به بیماری و ضعف روزافزون ناشی از آن، این مجموعه ارزشمند را تهیه و ترجمه کرد، گرامی بداریم و از خداوند متعال علو درجات ایشان را مسئلت کنیم. از آنجا که ایشان نتوانست این اثر را، مانند دیگر آثاری که از امام موسی صدر ترجمه کرده، در حیات خود منتشر کند، مؤسسه، به لطف خانواده گرانقدر ایشان، اجازه آماده‌سازی و انتشار آن را کسب کرد و به این توفیق علمی و فرهنگی مباحات می‌کند. در عین حال، از اینکه جامعه از استمرار خدمات فکری و علمی و بهره‌مندی از ادبیات سلیس و نثر شیرین مرحوم حجتی کرمانی محروم شده، حسرت و دریغ می‌خورد. هرچند که برکت وجود معنوی او برای ما که از آثارش بهره‌مند می‌شویم، همچنان باقی است. نامش جاودان باد.

در خاتمه، امیدواریم که این کتاب و دیگر آثار امام موسی صدر، افق‌های جدیدی بگشاید و راه محتوم تحولات و اصلاحات را روشن‌تر و روشن‌تر سازد.